

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การวัดระดับความสุขของประชากรในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม ของอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ 2) ศึกษาระดับความสุข จากตัวชี้วัดความสุขของประชากร อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ และ3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับความสุขของประชากร อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาให้ประชากรมีความอยู่ดีกินดี และมีความสุขอย่างแท้จริง โดยสุ่มตัวอย่างจากประชากรในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) ได้ตัวอย่างทั้งหมด 150 คน แบ่งเป็น หมู่ที่ 3 ตำบลยางเนิ้ง 45 คน หมู่ที่ 5 ตำบลยางเนิ้ง 45 คน หมู่ที่ 2 ตำบลสารภี 30 คน และหมู่ที่ 4 ตำบลสารภี 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Windows วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และการทดสอบไคสแควร์ (chi-square: χ^2) โดยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1.1 ลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคมของอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประชากรในอำเภอสารภี มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี 51,046 บาท หรือประมาณเดือนละ 4,254 บาท และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำสวนลำไย ทำนา ทำสวนพืชผัก และปลูกพืชหมุนเวียน โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 41,195 ไร่ ซึ่งมีลำไยเป็นพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้ปีละประมาณ 300 - 400 ล้านบาท แต่ก็มีเกษตรกรจำนวนไม่น้อยที่หันมาประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ เช่น สุกร ไก่ ไก่คอนม โดยมีฟาร์มเลี้ยงไก่ ปศุสัตว์ 10 แห่ง ฟาร์มสุกร 6 แห่ง และกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม 10 แห่ง นอกจากนี้ยังประกอบอาชีพรับจ้างตามห้างร้าน โรงงาน และการรับจ้างทั่วไป เพราะในอำเภอสารภี มีการอุตสาหกรรมเกษตรที่ใช้เครื่องจักร และอุตสาหกรรมที่ใช้งานฝีมือจำนวนมาก โดยมีโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ 138 แห่ง และยังมีการรวมกลุ่มในรูปแบบของสหกรณ์ถึง 5 แห่ง ในด้านการศึกษา อำเภอสารภีเป็นอำเภอที่ปลอดผู้ไม่รู้หนังสือ เพราะส่วน

ใหญ่มีโอกาสทางการศึกษาที่ดี เนื่องจากมีบริการด้านการศึกษาอย่างทั่วถึง และสามารถเดินทางไปศึกษาในสถาบันการศึกษาในอำเภอเมืองเชียงใหม่ได้อย่างสะดวก โดยมีจำนวนสถานศึกษารวม 47 แห่ง ด้านการสาธารณสุข ปัจจุบันจำนวนผู้ป่วยโรคมะเร็งปอดของอำเภอสารภี มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีอัตราผู้ป่วยเฉลี่ยอยู่ประมาณ 50 ต่อแสนประชากร ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการสูบบุหรี่ และการหายใจเอาสารก่อมะเร็งในฝุ่นละอองในอากาศเข้าไป ด้านแหล่งให้บริการทางด้านการสาธารณสุข ประกอบด้วย โรงพยาบาล ขนาด 30 เตียง 1 แห่ง สถานีอนามัยตำบล และสาขา 14 แห่ง และคลินิกเอกชน 5 แห่ง ส่วนในด้านศาสนา ประชากรส่วนใหญ่ประมาณ 99.09% นับถือศาสนาพุทธ มีประชากรนับถือศาสนาคริสต์ 0.57% และนับถือศาสนาอิสลาม 0.34% ของประชากรทั้งหมด โดยมีวัด 72 วัด สำนักสงฆ์ 20 แห่ง โบสถ์ 4 แห่ง และมัสยิดอิสลาม 1 แห่ง

5.1.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างของประชากรในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 150 คน พบว่าประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 85 คน (ร้อยละ 56.7) มีอายุระหว่าง 50 - 59 ปี จำนวน 42 คน (ร้อยละ 28.0) มีสถานภาพสมรส จำนวน 94 คน (ร้อยละ 62.7) มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 50 คน (ร้อยละ 33.3) มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 42 คน (ร้อยละ 28.0) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 1 - 5,000 บาท และ 5,001- 10,000 บาท ซึ่งประกอบด้วยประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 1 - 5,000 บาท จำนวน 48 คน (ร้อยละ 32.0) และประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 48 คน (ร้อยละ 32.0) ตามลำดับ และส่วนใหญ่ไม่มีเงินออม จำนวน 69 คน (ร้อยละ 46.0) ไม่มีหนี้สิน จำนวน 87 คน (ร้อยละ 58.0) ในส่วนของประชากรที่มีหนี้สิน จำนวน 63 คน (ร้อยละ 42.0) พบว่าประชากรส่วนใหญ่มีหนี้สินเพื่อยานพาหนะ จำนวน 26 คน (ร้อยละ 39.0) เป็นจำนวนเฉลี่ย 21,507.88 บาท

5.1.3 ระดับความสุขของประชากรในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ระดับความสุขของประชากรในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ มีความสุขในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.56 โดยแบ่งระดับความสุขออกเป็น 8 หมวดตามลำดับ ดังนี้

หมวดการมีครอบครัวที่อบอุ่น มีความสุขในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.96

ในหมวดการมีครอบครัวที่อบอุ่น มีระดับความสุขมากที่สุดในด้านคนในครอบครัวอยู่พร้อมหน้ากัน รองลงมาคือ ด้านคนในครอบครัวช่วยกันทำมาหากิน และพึ่งตนเองได้ ด้านคนใน

ครอบครัวรักใคร่กัน ไม่ทะเลาะเบาะแว้ง ด้านคู่สามี ภรรยาไม่นอกใจ และด้านคนในครอบครัวมีเวลาให้กัน มีระดับความสุขน้อยที่สุด ตามลำดับ

หมวดการเข้าถึงธรรมชาติด้วยการอยู่ร่วมกัน มีความสุขในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.81

ในหมวดการเข้าถึงธรรมชาติด้วยการอยู่ร่วมกัน มีระดับความสุขมากที่สุดในด้านอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข รองลงมาคือ ด้านพอใจในสิ่งที่มี ด้านได้ทำบุญ ทำทาน หรือช่วยเหลือผู้อื่น และด้านได้เข้าวัดฟังธรรม มีระดับความสุขน้อยที่สุด ตามลำดับ

หมวดการมีร่างกาย และจิตใจที่แข็งแรง มีความสุขในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.79

ในหมวดการมีร่างกาย และจิตใจที่แข็งแรง มีระดับความสุขมากที่สุดในด้านสุขภาพจิตที่ดี รองลงมาคือ ด้านสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ด้านยารักษาโรคไว้รักษาเวลาเจ็บป่วย ด้านอายุที่ยืนยาว และด้านไม่มีโรคประจำตัว มีระดับความสุขน้อยที่สุด ตามลำดับ

หมวดการมีความภาคภูมิใจ มีความสุขในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.62

ในหมวดการมีความภาคภูมิใจ มีระดับความสุขมากที่สุดในด้านประสบความสำเร็จ และเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน รองลงมาคือ ด้านได้ทำตัวเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น และด้านได้ถ่ายทอดความรู้ความคิดต่อผู้อื่น มีระดับความสุขน้อยที่สุด ตามลำดับ

หมวดการมีอิสรภาพ มีความสุขในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.56

ในหมวดการมีครอบครัวที่อบอุ่น มีระดับความสุขมากที่สุดในด้านทำสิ่งที่คิดได้ โดยไม่สร้างความสะดวกร้อนต่อผู้อื่น รองลงมาคือ ด้านประกอบอาชีพที่อิสระ ด้านไม่ถูกคนอื่นครอบงำด้านความคิด และด้านหนี้สินที่มีอยู่ มีระดับความสุขน้อยที่สุด ตามลำดับ

หมวดการมีหลักประกันในชีวิต มีความสุขในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.55

ในหมวดการมีหลักประกันในชีวิต มีระดับความสุขมากที่สุดในด้านอาหารการกินอุดมสมบูรณ์ และอยู่ดีกินดี รองลงมาคือ ด้านมีข้าวกินตลอดปี ด้านที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ด้านมีเงินทองใช้สอย และด้านที่ดินทำกินเป็นของตนเอง มีระดับความสุขน้อยที่สุด ตามลำดับ

หมวดการมีชุมชนเข้มแข็ง มีความสุขในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.14

ในหมวดการมีชุมชนเข้มแข็ง มีระดับความสุขมากที่สุดในด้านคนในชุมชนช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน รองลงมาคือ ด้านคนในชุมชนมีความสามัคคีกัน ด้านผู้นำชุมชนที่ดี ด้านความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และด้านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน มีระดับความสุขน้อยที่สุด ตามลำดับ

หมวดการมีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความสุขในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.02

ในหมวดการมีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีระดับความสุขมากที่สุดในด้านถนน น้ำประปา และไฟฟ้าที่เป็นอยู่ รองลงมาคือ ด้านดิน น้ำ ป่าที่อุดมสมบูรณ์ ด้านความหลากหลายของ

สิ่งแวดล้อม ด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ และด้านหมอกควัน และมลพิษในอากาศ มีระดับความ
น้อยที่สุด ตามลำดับ

5.1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความสุขของประชากร อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความสุขกับระดับความสุขใน
หมวดต่างๆ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

ปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กับระดับ
ความสุขในหมวดการมีสิ่งแวดล้อมที่ดี แต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กับ
ระดับความสุขในหมวดการมีหลักประกันในชีวิต หมวดการมีชุมชนเข้มแข็ง หมวดการมีอิสรภาพ
และหมวดการมีความภาคภูมิใจ

ปัจจัยด้านเงินออม มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กับระดับความสุขใน
หมวดการมีหลักประกันในชีวิต หมวดการมีร่างกาย และจิตใจที่แข็งแรง หมวดการมีชุมชนเข้มแข็ง
หมวดการมีอิสรภาพ และหมวดการมีความภาคภูมิใจ แต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ 0.05 กับระดับความสุขในหมวดการมีสิ่งแวดล้อมที่ดี

ปัจจัยด้านหนี้สิน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กับระดับความสุขใน
หมวดการมีหลักประกันในชีวิต หมวดการมีชุมชนเข้มแข็ง และหมวดการมีสิ่งแวดล้อมที่ดี แต่ไม่มี
ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กับระดับความสุขในหมวดการมีร่างกาย และจิตใจที่
แข็งแรง หมวดการมีครอบครัวที่อบอุ่น หมวดการมีอิสรภาพ หมวดการมีความภาคภูมิใจ และหมวด
การเข้าถึงธรรมชาติด้วยการอยู่ร่วมกัน

ปัจจัยด้านเพศ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กับระดับความสุขในหมวด
การมีชุมชนเข้มแข็ง แต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กับระดับความสุขใน
หมวดการมีหลักประกันในชีวิต หมวดการมีร่างกาย และจิตใจที่แข็งแรง หมวดการมีครอบครัวที่
อบอุ่น หมวดการมีสิ่งแวดล้อมที่ดี หมวดการมีอิสรภาพ หมวดการมีความภาคภูมิใจ และหมวดการ
เข้าถึงธรรมชาติด้วยการอยู่ร่วมกัน

ปัจจัยด้านอายุ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กับระดับความสุขในหมวด
การมีความภาคภูมิใจ แต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กับระดับความสุขใน
หมวดการมีหลักประกันในชีวิต หมวดการมีชุมชนเข้มแข็ง หมวดการมีสิ่งแวดล้อมที่ดี และหมวด
การมีอิสรภาพ

ปัจจัยด้านสถานภาพการสมรส ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กับระดับความสุขในหมวดการมีหลักประกันในชีวิต หมวดการมีร่างกาย และจิตใจที่แข็งแรง หมวดการมีครอบครัวที่อบอุ่น หมวดการมีชุมชนเข้มแข็ง หมวดการมีสิ่งแวดล้อมที่ดี หมวดการมีอิสรภาพ หมวดการมีความภาคภูมิใจ และหมวดการเข้าถึงธรรมชาติด้วยการอยู่ร่วมกัน

ปัจจัยด้านระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กับระดับความสุขในหมวดการมีหลักประกันในชีวิต หมวดการมีชุมชนเข้มแข็ง และหมวดการมีความภาคภูมิใจ แต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กับระดับความสุขในหมวดการมีร่างกาย และจิตใจที่แข็งแรง หมวดการมีครอบครัวที่อบอุ่น หมวดการมีสิ่งแวดล้อมที่ดี และหมวดการมีอิสรภาพ

ปัจจัยด้านอาชีพ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กับระดับความสุขในหมวดการมีร่างกาย และจิตใจที่แข็งแรง แต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กับระดับความสุขในหมวดการมีหลักประกันในชีวิต หมวดการมีครอบครัวที่อบอุ่น หมวดการมีชุมชนเข้มแข็ง หมวดการมีสิ่งแวดล้อมที่ดี หมวดการมีอิสรภาพ หมวดการมีความภาคภูมิใจ และหมวดการเข้าถึงธรรมชาติด้วยการอยู่ร่วมกัน

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาระดับความสุขของประชากรในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ สามารถนำมาใช้อภิปรายผลการศึกษา โดยแบ่งระดับความสุขออกเป็น 8 หมวดตามลำดับ ดังนี้

หมวดการมีครอบครัวที่อบอุ่น มีความสุขในระดับมาก จากการศึกษาภาพรวมของลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม พบว่าประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำสวนลำไย ทำนา ทำสวนพืชผัก และปลูกพืชหมุนเวียน หรือรับจ้างตามสถานที่ต่างๆ ห้างร้าน โรงงาน และการรับจ้างทั่วไป รวมถึงสภาพทางสังคมที่ไม่ต้องเร่งรีบ และมีการแข่งขันกันน้อย ทำให้ประชากรส่วนใหญ่มีเวลาให้กับครอบครัว ในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่จะเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีภายในครอบครัว

หมวดการเข้าถึงธรรมชาติด้วยการอยู่ร่วมกัน มีความสุขในระดับมาก จากการศึกษาภาพรวมของลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม พบว่าประชากรส่วนใหญ่ประมาณ 99.09% นับถือศาสนาพุทธ ทำให้ประชากรได้มีโอกาสเข้าวัดฟังธรรม และได้ทำบุญ ทำทาน หรือช่วยเหลือผู้อื่น จึงทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

หมวดการมีร่างกาย และจิตใจที่แข็งแรง มีความสุขในระดับมาก จากการศึกษาภาพรวมของลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม พบว่าประชากรส่วนใหญ่ยังสามารถเข้าถึงการบริการสาธารณสุขได้ โดยมีโรงพยาบาล สถานีอนามัยตำบล และคลินิกเอกชน ที่เพียงพอต่อความต้องการของประชากร

หมวดการมีความภาคภูมิใจ มีความสุขในระดับมาก จากการศึกษาภาพรวมของลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม พบว่าสภาพทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างดี ทำให้ประชากรมีอาชีพที่มั่นคง และก้าวหน้า ประชากรส่วนใหญ่จึงรู้สึกว่าคุณภาพชีวิตของตนเองมีความสุขค่อนข้างมาก จากการศึกษาความสำเร็จ และเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน รวมถึงการที่ได้ทำตัวเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น

หมวดการมีอิสรภาพ มีความสุขในระดับมาก จากการศึกษาภาพรวมของลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม พบว่าประชากรส่วนใหญ่มีอิสรภาพในการประกอบอาชีพ รวมถึงการทำสิ่งที่คิดได้โดยไม่สร้างความสะดวกหรือรบกวนต่อผู้อื่น และไม่ถูกคนอื่นครอบงำด้านความคิด ทำให้มีความสุขค่อนข้างมาก แต่ถึงอย่างไรก็ตามหนี้สินของประชากร ยังคงเป็นสาเหตุที่ทำให้มีความสุขลดลง

หมวดการมีหลักประกันในชีวิต มีความสุขในระดับมาก จากการศึกษาภาพรวมของลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม พบว่าประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี ที่มีความเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจที่ค่าครองชีพไม่สูงนัก จึงทำให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี และมีเงินทองใช้สอยส่วนการที่ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำให้มีอาหารการกินอุดมสมบูรณ์ และอยู่ดีกินดี รวมถึงการมีข้าวกินตลอดปี

หมวดการมีชุมชนเข้มแข็ง มีความสุขในระดับปานกลาง จากการศึกษาภาพรวมของลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม พบว่าสภาพทางสังคมที่มีความเป็นเมืองมากกว่าชนบท ทำให้คนในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน ค่อนข้างน้อย รวมถึงการขาดความสามัคคีกันภายในชุมชน

หมวดการมีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความสุขในระดับปานกลาง จากการศึกษาภาพรวมของลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม พบว่าอำเภอสารภีมีปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมหลายด้าน โดยเฉพาะปัญหาเรื่องหมอกควันในอากาศ ส่งผลให้มีจำนวนผู้ป่วยโรคมะเร็งปอดเป็นจำนวนมาก เป็นอันดับต้นๆ ของจังหวัดเชียงใหม่ และระดับประเทศ ทำให้ประชากรมีความสุขค่อนข้างน้อย

5.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5.3.1 ประชากรในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ มีความสุขในหมวดต่างๆ อยู่ในระดับมาก ดังนั้นจึงควรนำตัวชี้วัดในแต่ละหมวดไปพิจารณาตามลำดับความสำคัญ ในการสร้างนโยบายที่จะทำให้เกิดความสุขอย่างยั่งยืน และพัฒนาความสุขให้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ

5.3.2 ความสุขสองหมวดอยู่ในระดับปานกลาง คือ ความสุขหมวดการมีชุมชนเข้มแข็ง และหมวดการมีสิ่งแวดล้อมที่ดี ดังนั้นจึงควรจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน เพื่อให้เกิดความสามัคคี ความไว้วางใจซึ่งกัน และกัน เพื่อให้เกิดความสุขในการอยู่ร่วมกันของชุมชน และควรมีนโยบายในการควบคุมหมอกควัน หรือมลพิษในอากาศ และที่สำคัญต้องรณรงค์ให้ประชากรตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ให้มาก

5.3.3 ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความสุขในหลายหมวด ได้แก่ เงินออม และหนี้สิน โดยเฉพาะหนี้สินเพื่อยานพาหนะ ดังนั้นควรที่จะมีการกำหนดนโยบายที่จะทำให้ประชากรได้มีเงินออมเพิ่มขึ้น และลดหนี้สินให้น้อยลง เช่น การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะให้ทั่วถึง และเพียงพอต่อความต้องการของประชากร เพื่อลดการใช้ยานพาหนะส่วนตัว ซึ่งเป็นสาเหตุให้มีการเป็นหนี้เพื่อซื้อยานพาหนะเป็นของตนเอง และควรมีแหล่งเงินออม หรือเงินกู้ ที่ให้ความเป็นธรรมกับประชากร เพื่อลดจำนวนการกู้เงินนอกระบบให้น้อยลง และควรมีการรณรงค์ให้ประชากรยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งจะทำให้ประชากรไม่ใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น เพื่อเป็นการลดหนี้สินให้น้อยลง รวมไปถึงการมีเงินออมที่เพิ่มมากขึ้นด้วย

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

5.4.1 ควรทำการศึกษานโยบายที่มีผลต่อระดับความสุขเพิ่มเติม เช่น รายได้ครัวเรือน จำนวนคนในครัวเรือน ลักษณะการอยู่อาศัยในครัวเรือน และแหล่งที่มาของหนี้สิน ว่าเป็นหนี้สินในระบบหรือนอกระบบ

5.4.2 ควรทำการศึกษาโดยบูรณาการทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ เพื่อทำให้ประชากรมีส่วนร่วมในการสร้างความสุขอย่างแท้จริงของชุมชนท้องถิ่น โดยเริ่มทำการศึกษจากการเรียนรู้ของชาวบ้าน รับฟังความคิดเห็นของชาวบ้าน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และเพื่อให้เกิดความกระจ่างในหลายแง่มุมของชุมชนมากที่สุด เพราะแต่ละชุมชนจะมีสภาพแวดล้อม หรือบริบทที่แตกต่างกันไป ตัวชี้วัดความสุขจึงมีอิทธิพลที่แตกต่างกันไป แล้วจึงทำการศึกษาในเชิงปริมาณในการวัดระดับความสุข และปัจจัยที่มีผลต่อระดับความสุขต่อไป

5.4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยการทดสอบไคสแควร์ (chi-square: χ^2) มีอำนาจการทดสอบ (Power of Test) ที่ค่อนข้างต่ำ ดังนั้น อาจเกิดความคลาดเคลื่อนในการวิเคราะห์ได้ถ้าจำนวนตัวอย่างมีน้อยเกินไป ดังนั้นจึงควรสุ่มตัวอย่างเพิ่ม หรือรวมกลุ่มใหม่ หรือใช้ค่า Likelihood Ratio แทน หรืออาจทำการศึกษาโดยใช้แบบจำลองต่างๆ เช่น แบบจำลองโลจิสติก (Logit Model)

แบบจำลองโพรบิต (Probit Model) หรือ การวิเคราะห์แบบถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) เป็นต้น

5.4.4 ควรทำการศึกษาระดับความสุขของประชากรในอำเภออื่นๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ หรือ จังหวัดอื่นๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการวางแผนพัฒนาต่อไป และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในอนาคตได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved